

2017

OLGA SLAVNIKOVA

2017

*Översättning
Maxim Grigoriev & Mikael Nydahl*

ERSATZ

© 2006 Olga Slavnikova www.nibbe-wiedling.de

© 2013 Ersatz, Stockholm

Originaltitel 2017

Översättning från ryska Maxim Grigoriev & Mikael Nydahl

Redaktör Erik Sidenbladh

Korrekturläsare Wera Minth

Omslag Håkan Liljemärker

Grafisk form & sättning Ola Wallin

Tryck Spindulys, Litauen 2013

ISBN 978-91-87219-43-6

www.ersatz.se

2017

FÖRSTA DELEN

Krylov skulle vara på järnvägsstationen halv åtta på morgonen. Hur visste han inte, men han hade försovit sig, och nu småsprang han fram mellan de vindlande vattenpölarna, som i sina utdragna poser såg ut att ha lika svårt att skilja på höger och vänster som Matisse's dansare. I Krylovs händer dinglade en kasse där en varm kamelullströja låg nerklämd; genom det bleknade reklamtryckets satellitkartor skymtade tröjans sammanpressade maskor som skuggor. Tröjan skulle han lämna till professor Anfilogov, i utbyte mot den andra som hade visat sig halvt uppäten av mal: uppe i norr, i den hemliga dalgång som det skulle ta expeditionen tre veckor att ta sig fram till även om allt gick bra, och där en tunna bensin som forslats dit med snöskoter redan i vintras nu borde ligga och värma sig i den feta solen med en medfaren fjäril på den heta sidan, där hade våren bara börjat göra sig gällande, och under de rusiga granarna, i skydd av deras vida svarta sjalar, låg den stenhårda och barriga snön ännu vit. Krylovs kängor malde den fallna häggblommen till en illa kokt gröt när han störtade fram genom den lilla parken framför järnvägsstationen; när han fick syn på det grå tornet med den kvadratiska klockan, där minutvisaren precis kom fram till den romerska fyran, likt en käpp i handen på en blind, utan att träffa helt rent, förstod han att han skulle hinna, och rentav med marginal.

Alltför lätt i den av medhavt bagage tungt lastade folkmassan på stationen fick Krylov trippa fram, närmast på tå, bakom en hög kappsäckar i oljetyg; hans uppmärksamhet fångades av

en viktlost klädd kvinna med långa armar och alldeles tomma händer, som hon lät dingla som för att försöka släppa ut en del av sin kroppsvärme i den kyliga luften. Den okända kvinnan avtecknade sig genom en flortunn klänning, och i kokongen av solljus anades hennes konturer som en skugga på en dammig fönsterruta. Hennes kropp hade den egendomliga, långsträckta fullkomningen hos en skugga, och på hennes axel vilade en rund ljusdager, genomskinlig och skär som nagellack. Mellan Krylov och den okända trängdes och myllrade horder av människor, alla lika upptagna med sin egen packning. Ingen hade ögon för något annat än sig själv och den i solen halvt oläsbara informationstavlan, där inaktuella rader ideligen rasade ner med ett smatter och ersattes av nya destinationer och nummer på ankommande tåg, som kom framrasslande liksom ur en ström av felskrivningar innan de till sist, efter en sekunds tvekan, fick bukt med den sista. Också den okända delade den allmänna blindheten: samtidigt som hon med spretande fingrar rättade till de kvadratiske glasögonen i ansiktet talade hon snabbt med någon som var svårare att urskilja, eftersom han som bäst försökte balansera en skrynklig resbag mera behändigt ovanpå sina tygskor. Först efter ett par tre minuter gick det upp för Krylov att denne någon inte var någon mindre än Vasilij Petrovitj Anfilogov, som inte lagt sig till med någon som helst förklädnad annat än en tobaksfärgad skäggstubb som under de två månader expeditionen beräknades ta skulle hinna förvandlas till hans vanliga sträva skägg igen och täcka kinderna med hårväxt högt upp på kindbenen och det kraftiga struphuvudet med svart krull. När Vasilij Petrovitj i sin tur fick syn på Krylov gjorde han ett halvt befallande, halvt inbjudande tecken åt honom och skakade med samma armrö-

relse demonstrativt fram ett blixtrande armbandsur ur ärmen på skyddsjackan.

I samma ögonblick kom den beskäftige Koljan framstörtande, stammade fram några förvirrade hälsningsfraser och visade upp en veritabel solfjäder av polletteringskvitton för Anfilogov. Ändå stod det bagage överallt runt benen på dem, och Krylov skyndade sig att kasta upp en säck av presenning på axeln, sedan han först (via någons behjälpliga händer) hade lyckats avhända sig den lätta men otympliga plastkassen till den okända kvinnan. Den gänglige Koljan log med fuktglänsande stältänder och kröp in i selen till en väska han alldeles själv sytt ihop till expeditionens tungt vägande stolthet och ögonsten: den japanska motorpumpen som införskaffats på bekostnad av de tandläkartjänster Koljan så väl hade behövt. Vasilij Petrovitj kastade upp sin tygkeps på huvudet lika nonchalant som på en klädhängare (ibland sken det likväl igenom att han var aristokrat och professor i filosofi) och begav sig så, i spetsen för sin lilla trupp, ner i den råkalla gångtunneln, där de asiatiska tiggarna som kommit resande i hopp om att tjäna en extra hacka hade slagit läger och (med professionell näsa för var läckorna i det lokala taket kunde finnas) ställt ut sina bättre begagnade tuggummikartonger för att fånga upp det glesa regnet av växelmynt. Den okända kvinnan hade svårt att hålla jämna steg med de tungt lastade männen och fick springa ikapp dem än till höger, än till vänster om dem; av någon anledning fick hennes närvaro Krylov att gripas av avsmak för dessa drivor av härskna satängtrasor, ur vilka utlänningarna sträckte fram sina händer för att sila den orörliga, pengafattiga luften mellan fingrarna. Ideligen tappade han bort henne i den strida strömmen av nyanlända som hotade att trampa ner envar som inte var på

sin vakt; det var inte förrän han kom på efterkälken som han ett stycke längre fram fick en skymt av hennes hälar, som ömsom klibbade fast vid sulorna på de nötta sandalerna, ömsom glappade.

Så kom de till sist upp på perrongen; tågsättet var ännu inte framkört och luften mellan rälsen och elledningarna var lika tom som på en övning i perspektivteckning; på gångbron över spåren, schematiskt ditritad tvärs över de hänförande morgonmolnen, var en obestämbart men förvånansvärt konturskarp människogestalt på väg upp för trappan, med en liten kärra i släptåg som stultade efter med barnsliga steg. Koljan fick tårar i ögonen av sina försök att röka och gäspa samtidigt, halvhjärtat höll han för gapet och lät röken strömma ut, som ur en ugn med sur ved. Anfilogov stod samlad, vänd i profil mot jättet på perrongen och perspektivet som öppnade sig åt vänster, där tåget väntades dyka upp vilken minut som helst; mest av allt påminde han om en romantisk förbrytare – vilket faktiskt var just vad han var.

»Se alltså till att du är beredd att börja arbeta i mitten av september«, sade han till Krylov med det torra och korta tonfall som hade gjort honom så illa sedd hos den snarstuckna universitetsledningen. »Köp den utrustning du behöver, du kan göra av med alla pengarna. Vi får igen dem med råge.«

På hur Vasilij Petrovitj sänkte rösten – utan att för den skull nedlåta sig till att vända sig direkt till den tilltalade; snarare strödde han ut orden ett och ett för vinden som svepte likt en kvast längs perrongen – begrep Krylov att hans replik inte var avsedd för den okända, som stod en bit bort med gåshud på sina bara armar och plastkassen i famnen. Helt uppenbart stod hon i något slags relation – som käresta, släkting eller kollega

– till Vasilij Petrovitj, som emellertid inte gjorde det minsta för att klargöra relationens närmare karaktär. Krylov hade fortfarande inte fått en chans att ta en närmare titt på henne: hans förstulna blickar snappade upp än ett vaccinationsärr som liknade ett havregryn, än en minimal lackväska, än ett kraftigt rosa och liksom maskulint tillskuret öra, bakom vilket hennes fingrar hela tiden slarvigt fäste upp en alltför kortklippt lock, varvid glasögonen åter hamnade på sned. När han stod nära den okända förlorade Krylov av någon anledning känslan för hur lång han själv var, och kunde inte avgöra om han var längre till växten än hon eller ändå inte. Det var en kvinna som tycktes fullkomligt slutet inom sig själv. Samtidigt verkade hon ändå vara invigd i expeditionens hemlighet och mål: under glasögonen spelade en anemisk rodnad på hennes kinder, och den allmänna upphetsning som männen dolde bakom företagsamhet och sedvanlig manhaftighet brann hos henne som en oklar, matt eldslåga.

Men nu ville Krylov att Vasilij Petrovitj och Koljan skulle komma iväg någon gång, han ville bli av med dem för att äntligen kunna börja vänta på deras triumfatoriska återkomst i fred – ju mer triumfatorisk desto alldagligare, med några ametistborstar i bagaget för att avleda missunnsamma blickar. Till sist hördes en låg luddig signal: långt därborta dök diesellokets skalle upp och började växa, så att det efter hand tillsammans med sina vagnar fyllde i en av de långa stömlinjerna i perspektivet. Tåget kom inflygande med väsande bromsar, på klassiskt vis: en uppskrämd tidning flaxade iväg, de kvinnliga konduktörerna som stod med vita ben i de redan öppna vagnsdörrarna flöt förbi långsammare och långsammare, de väl inbodda fönstren, med en skymt av överbritsar och yrvakna ansikten, tånjdes

ut och stannade slutligen helt. Medan Vasilij Petrovitj, Krylov och Koljan hivade upp packningen från perrongen, medan de släpade den längs den solstrimmiga korridoren, där de ideligen hakade i eller skrapade mot någonting, medan de stuvade undan alltihop i kupén, där de fick turas om att sätta sig ner på de nakna britsarnas rödbruna konstläder, stod den okända hela tiden kvar nedanför, i en sned strimma solljus som letade sig fram mellan skuggvagnarna och upp för hennes vinterbleka, sammanpressade ben; den liknade ett gevär med en bländande bajonett.

Krylov kastade då och då en diskret blick på kvinnan genom de fågelträcksliknande spåren som en regnskur i Tjeljabinsk eller Perm lämnat efter sig i rutans smuts. Ibland ryckte tåget till, och en kramp fortplantade sig med en suck från huvudet till den avlägsna svansen; varje gång fick Krylov för sig att skuggvagnarna obemärkt hade satt sig i rörelse, likt stora flaggor som vecklar ut sig i vinden, att solstrimman inte längre hade orkat rymma allt den innehöll – utan plötsligt svämmat över sina bräddar och nu rann iväg som en liten bäck, medan det slitna vidundret till stationsbyggnad sjönk undan åt vänster och ersattes av ett mötande tåg som tutande växte sig större och större och till sist brast, för att i sin tur lämna plats åt en stor kall vidd med stålblanka sjöar, puckelryggiga flyttblock överströdda med rostbruna barr, blånande berg som sträckte sig ända till horisonten i räta skogsbevuxna vinklar – medan samma blåaktiga kyla framträdde i ansiktet på Anfilogov där han låg på den kala britsen i sina överdragskläder, med skägget nerstoppat som en sliten yllehalsduk innanför kragen på vindjackan.

I själva verket stod tåget fortfarande kvar, professorn knack-

ade med naglarna mot det tjocka glaset och sökte med blicken efter den okända, som på hans tecken genast skyndade fram. Hon ställde sig på tå och tryckte sin avlånga skarpskurna handflata mot glaset, och till svar lade Vasilij Petrovitj sin mot hennes – Krylov slogs av hur lika händerna var, med sina på något vis latinska livslinjer och grovt behagfulla knogar. Utan att vänta på ytterligare förmaningar och utan vidare avskedsцерemonier gick Krylov hastigt ut ur kupén. Han var definitivt inte sig själv, det måste vara den sömnlösa natten som gjorde sig påmind; alla synintryck var underligt grälla och efterlämnade ett meningslöst och ovanligt skarpt avtryck i Krylovs sinne. Han hann inte mer än hoppa ner på perrongen från de två ståltrappstegen förrän de dammiga vagnarna genomfors av en lättad rysning, släppte ut en sista skvätt maskinvatten över syllarna och satte sig i rörelse längs raderna av människor som följt med för att vinka av tåget, långsamt, som för att räkna dem en efter en. Krylov följde med tågets rörelse, snabbare och snabbare för varje steg, och var snart jämsides med kvinnan, som vinkade efter de försvinnande fönstren ända tills den sista vagnen for förbi och visade upp sin akter, likt baksidan på ett spelkort. Det var som om inte bara Krylov utan också alla omkring honom följde tågets resa norrut i hopp om en bättre framtid. Där tåget försvunnit löpte banvallen fram mellan branta skärningar, beväxta med ett kort och intensivt grönt gräs som liksom reste ragg i de svala morgonskuggorna; på en solbelyst slänt gick en liten vit get och betade helt lantligt, den osynliga tjuderlinan fick gräset att röra sig.

Först höll de ihop liksom oavsiktligt: den enda vägen tillbaka gick genom tunneln, där Krylov lyckades schasa iväg en av de asiatiska ungarna som hakat på hans följeslagerska; ungjäveln

var bara i nioårsåldern, men hade redan en vuxen mans liderliga ögon och hade sänkt köra ner sin klubbiga tass i hennes försvarslösa handväska. På yttertrappan till stationsbyggnaden, där de skulle bli tvungna att säga hejdå utan att ens ha presenterat sig för varandra, kände Krylov med ens att han helt enkelt inte skulle orka med ensamheten hos denna fortfarande friska och strålande dag, vars töckniga pepparmyntsdimmor redan var på väg att skingras av den värmande solen, men som också redan hunnit nästan helt absorbera himlens fasaväckande tomhet. Krylov sökte sig fram över de slitna trappstegen med sina trasiga gympaskor och försökte berätta en rolig historia; kvinnan gav honom en oförstående blick och trampade fel när hon försökte rätta till glasögonen, som hamnat snett igen – och Krylov tänkte att den där vanan hon hade, att närsynt kika fram mellan fingrarna varje gång hon rättat till glasögonen, vars kvadratiska bågar inte kunde förta hennes ögons ovanliga regnbågsglittrande rundhet, att den var lika välbekant som om den hade varit hans egen. Han skulle just återuppta sitt heroiska kallprat när en dittills osynlig blåsorkester klämde i för allt vad den var värd och blåste upp korvar av trögflytande musik som blev hängande i luften över järnvägstorget: en korpulent herre med ett korsformat emblem på sitt kavajuppslag – ett emblem som upprepades på de av fransar liksom skäggyrddade partifanorna – marscherade som en duva av och an framför ett led paramilitärer, vars skiftande grad av fetma och kutryggighet fick dem att se ut som saltgurkor.

Krylov kom av sig; oförmögen att höra något annat än larret i sin egen igenkorkade hjärna fattade han kvinnan vid armbågen och gjorde ett försök att le. Med en mjuk ryckning på axeln gjorde hon sig fri och började, utan en blick på vare

sig orkestern eller leden, helt stilla gå åt andra hållet – som om hon ville pröva hållfastheten hos den osynliga tråd som bundit ihop henne med Krylov. I den riktning hon var på väg såg allting klarare och bättre ut än i de andra tre väderstrecken: en apotekskiosk lockade med färgglatt formgivna läkemedelsförpackningar, från sitt våta rör bredde en fontän som såg ut som en liten väderkvarn ut sin regnbågsskimrande vattenhinna, medan de många trådbussarna, som utgjorde en alldeles egen rymd av krängningar, glasrutor och speglingar, stod och vaggade vid ändhållplatsen där passagerarna väntade, orörligt kisande i solen. Krylov blev rädd, han tänkte att om han inte följde efter kvinnan nu så skulle hon helt enkelt linda av honom som en trådrulle, ända in till hans allra nakna innersta; och så störtade han efter henne, föll in i hennes gång, skrapade med foten och skyndade sig att berätta klart det avbrutna skämtet; som belöning fick han ett svävande leende.

»Den där historien har jag också alltid tyckt om, ända sen jag var barn«, sade kvinnan retsamt, medan hon långsamt gick över de lösa plattorna, som klafsade i vätan från den läckande fontänen.

»Jag kan många andra också«, skyndade sig Krylov att meddela samtidigt som han tryckte upp den svarta lösa sörjan under en av plattorna rakt över sin sko.

»Förmodligen mina favoriter allihop«, replikerade kvinnan.

»Då ska jag berätta varje fyra gånger.«

»Är ni alltid så här pratsam?«

»Nej då, bara när jag är hungrig. Apropos det, har ni hunnit äta frukost idag? Titta, det ligger nåt i källaren därborta, det är säkert ett fik.«

»Det är inget fik, det är en jourbutik.«

»Men nåt ätbart borde de väl sälja där?»

»Visst gör de det, från i förrgår i bästa fall. Jag skulle avråda er.«

»Strunt samma, en gång levde jag en hel månad på konserver som var arton år gamla, kan ni tänka er. Man öppnade burken, och där låg det inte kött, utan en intorkad bit torv. Jag kokade stuvning på briketterna, tillsammans med omslagspappret, det hade växt fast...«

* * *

Det var en mycket underlig och mycket lång dag; allt som kunde blomma i staden i maj hade just blommat ut och låg cigarettpapperstunt i de solvarma vattenpölarne – och en lätt doft av förmultning och fuktig söt tobak blandade sig som vmodiga stråk i de gröna friska dofterna från det redan täta lövverket, som var kallt när man rörde vid det. Långe tyckte båda att det var den andra som ledde dem, medan han eller hon själv bara följde den andras än så länge oförutsägbara nycker. Den minsta osäkerhet i stegen fyllde dem med en sådan rädsla att tappa bort varandra att de helt koncentrerade sig på att finna en linje där jämvikt rådde, även om denna linje av och till förde dem rakt ut i körbanan. Det var svårt, det var en ansträngning – att anpassa sig efter en främmande människas steg samtidigt som man inte var på väg någon särskild stans, och därför inte längre kunde lita till de stick i stäv med stadens topografi anlagda gatornas förmåga att leda en rätt – ja knappt ens kände av denna topografi, som ibland ledde en ner för backarna och fram till marmorentren till en eller annan affär. De passade på varandra och förekom varandras rörelser; ibland stötte deras

händer emot varandra, det kändes som om de råkat nudda vid en fågel i flykten.

Bara från mycket hög höjd – till exempel från det lilla reklamluftskeppet som hängde uppe i soldiset och dammade – hade det gått att urskilja och avläsa den osäkra kurva som deras rörelser tecknade genom staden – själva urskilde de ingenting. De bara råkade komma fram till den ena för det mesta okända platsen efter den andra. Det var så de hamnade på en gatudockteater, där trasmarionetterna, iförda något som kunde passera som kängor men mest påminde om brödkorpor, såg ut att kämpa för att slita sig lösa från den framåtböjde domptörens trådar, och där de fåtaliga åskådarna andäktigt följde med snarare i denna kamp än i själva handlingen. De kom förbi ett litet torgmöte som i megafon skanderade dikter i marschtakt för sin omgivning. Allt längre ner för sluttningen kom de, allt närmare floden som flöt ner genom staden och stadsparkens damm, djup som en magsäck, där allt som hamnade i floden, inklusive de drunknade, samlades upp för att smältas. Härnere kom de ut i kuperad terräng – nygrävda diken med steniga skrubbsår, gamla grå slänter som blänkte hala av krossat glas. Här kunde de inte längre röra sig likadant, utan klättrade runt, lösta ur magnetismens grepp, var och en på sin fason, vilket gjorde det möjligt för den namnlösa att, sedan hon först stått och trampat en stund på stället, springa rakt ner för en brant och rakt in i hans tafatta manliga armar. Krylov släppte omedelbart taget om hennes glatta bröst-korg, men hann ändå känna tyngden av en gungande rundning, och hur hennes hjärta, inte större än en musunge, låg och darade under den, liksom i en ficka. Kvinnan gav till ett hest skratt, rättade till klänningen som snott sig och snubblade iväg över det krasande gruset, som blänkte i solen som en vattenspegel.

Senare, när de redan var mitt uppe i det experiment de valt att utsätta sig själva (eller kanske ödet?) för, försökte Krylov hitta ett svar på frågan vad som egentligen hade avhållit honom från att bara gå sin väg från den där ödesdigra järnvägstrappan? Det hade ju varit så lätt att kila iväg var och en åt sitt håll, och redan framemot kvällen skulle han ha glömt bort det tillfälliga mötet och suttit och druckit öl i verkstan och njutit av det ljuvliga halvmörkret, som efter det skarpa arbetsljuset kändes som en smekande mjuk päls. Men istället för att gå och arbeta på en viktig beställning gick Krylov här som en annan gymnasist och slog dank på stan tillsammans med en blek skönhet som råkat ge upphov till ett kittlande korsdrag i hans själ.

Förmodligen låg förklaringen i Krylovs osedvanliga upphetsning inför tanken på de omvälvningar som väntade honom ifall expeditionen slog väl ut. Vad skulle han med dessa agatkarbunklar till, detta hopplock av utsorterade stenar som hörde hemma hos någon smyckeförsäljare på en marknad, vad var det för mediokra pengar som han, en av de bästa i sitt fack, fick för ett arbete som en knapptillverkningsmaskin nära nog hade kunnat utföra? I flera månader hade han levt med en känsla av obegriplig hunger, som han stillat urskillningslöst med hjälp av gummiaktiga korvar och flottiga nötter täckta med klibbigt salt. Men hungern hade inte med föda att göra: han hann inte mer än fylla buken förrän hjärtat kramades samman och ropade ut sin tomhet. På nätterna var Krylovs säng full av smulor, likt sand från den öken som på alla håll bredde ut sig runtom den. Mitt i hans vardag hade det bildats ett hål som han varje dag var tvungen att fylla med något. Krylov drömde om stora pengar – så stora att verkan av dem skulle sträcka sig långt ut över hans livs gränser och på så vis garantera sin ägare ett slags

komfortabel evighet. Men hur det nu var hade livet gett honom någonting helt annat. Hur och varför detta hemliga utbyte ägt rum kunde varken Krylov eller kvinnan begripa.

Efter att ha gett sig av till fots från stationen hade de hela dagen strövat omkring som turister på gatorna. Hungern och anonymiteten gjorde deras gemensamma och efter hand allt mer samstämda gång särskilt lätt, det gick bättre och bättre för dem att hålla jämna steg med varandra. På uteserveringen i parken, som Krylov och hans följeslagerska stack in på tillsammans för att få sig något till livs, stod söndagsmenyn och bleknade i solskenet på de röda plastborden, trots att det enligt almanackan obestriddligen var en onsdag. Men i den dåsiga parken rådde en evig söndag, över dammen låg solljuset som ett tjockt lager smör, en blekvit svan vilade i ringarna på vattnet som på en tallrik, från skjutbanan knäppte och smällde det dämpat av skott, långt borta snurrade karuseller med några enstaka passagerare – eller om det var dockor som bjöds på en åktur i reklamsyfte – och på kvinnans hals hade en solkatt darrande sugit sig fast vid en åder, likt en vampyr ur en tecknad film. I det bleka solljuset som värmden den rangliga plasten slappnade kvinnan av och meddelade till sist att hon hette »vi kan väl säga Tanja«. Det var inte hennes riktiga namn, det hördes på den lätta pausen i hennes självsäkra röst. Krylov var med på leken och presenterade sig som »Ivan«, vilket fick den nydöpta »Tanja« att skratta till och ta en liten klunk av den syntetiska juicen ur det tunna engångsglaset.

»Men ni kan kalla mig för Vanja, så rimmar vi«, föreslog Krylov, som till sitt stora intresse just upptäckt nästan en spegelbild av sitt riktiga namn.

»Tanja och Vanja? Rena dagiset«, sade hon med en axelryck-

ning och såg skeptiskt på pizzan som en långbent ung servitris i röd liten jacka och shorts med ett skrammel ställde ner på bordet framför henne. »Jag vill hellre se om jag kan gissa vad ni arbetar som.«

»Gymnasielärare, historia!« rapporterade Krylov så snabbt och högt att alla servitriserna, som enligt det senaste modet såg ut som något slags idrottslag, unisont vände sig mot paret vid det bortersta bordet, och till och med den vaksamme tjocke chefen, med läppar som tomater och nävar som en pirat, kikade ut ur förrådsbyggnaden. »Kan vi få var sin svamppizza till!« hojtade Krylov åt dem, vilket omedelbart lugnade dem. Chefen drog sig tillbaka in på sitt kontor, den långbenta servitrisen passade den hårt snörda bollen med kaféets emblem till sin kollega och stoppade in två tallrikar med platta halvfabrikat i mikron.

»Dem får ni äta själv«, sade »Tanja« och rynkade pannan med ett leende. »Vill ni veta vad jag arbetar som?«

»Inte direkt. Hellre om ni är gift.«

»Det är jag. Så yrket spelar ingen roll?«

»Nästan ingen alls. Särskilt inte för en kvinna.«

»Sitter ni och väntar på att jag ska bli upprörd? Då väntar ni förgäves.«

»För det mesta börjar kvinnor protestera när de får höra sånt. Särskilt om deras jobb består i att vara en del av inredningen.«

»Mitt jobb består i att vara en grå mus. Jag har en universitetsexamen, men kvalifikationerna till yrket skaffade jag på en fyramånaderskurs. Otur.«

»Otur är det många som har. Teven är den arbetslöses bästa vän.«

»Ni råkar inte vara en sån där politisk aktivist? De är galna,

och flygbladen de sätter i händerna på folk på gatorna är helt rubbade.«

»Ser jag galen ut?«

»Ni ser ut som en man med idéer, om ni ursäktar.«

»Nej, jag lovar, jag är inte galen. . . «

Vad Krylov efteråt aldrig lyckades bli klok på var hur kassen med tröjan som Anfilogov alltså aldrig fick med sig omärkligt bara hade kunnat försvinna. När han gick efter den okända över järnvägstorget var det han själv som hade haft kassen, han mindes hur den hade dunsat dovt mot hans ben; senare, när de satt i den ännu inte riktigt varma parken, där det i solen redan var juni men där ett kyligt majstråk dröjde sig kvar i de täta skuggorna, hade Krylov velat föreslå den huttrande »Tanja« att åtminstone kasta tröjan över axlarna – men då måste det ha varit hon som hade haft kassen, och »Ivan« hade dragit sig för att påminna om den. Sedan hade de promenerat längs de branta alléerna, som ideligen förvandlades till betongtrappor med plomber av grov gips; en gång hade de stött på en ekande utomhusscen i form av en snäcka, över vars tiljor en grupp äldre finkladda damer, ackompanjerade av ett väsande dragspel, släpade sina svullna ben i valstakt, störda av en tät klunga unga killar och tjejer med rakade huvuden som stod en bit bort och taktfast klappade händerna medan de delade ut gratisaffischer. Längre fram hade de i några vildvuxna buskage av det slag som snarare brukar omge offentliga toaletter hittat en liten bio, med sympatiskt låga biljettpriser och en på något vis rörande gammalmodig kolonnad med tjocka pelare, krönt av en gipsrelief med Sovjetunionens riksvapen, som såg ut som en skallig kejserlig nacke. Nästa föreställning visade sig emellertid vara en barnfilm – en gammal tecknad film om

Rymdpiraten – och de enades om att det skulle bli olidligt att vänta i fyra timmar på en så gammal komedi.

»Nåja, för vi är ju vuxna båda två, inte sant«, sade »Tanja« med förargad och en smula skrovlig röst.

Och här hade det definitivt inte funnits någon kasse – eller möjligen om de hade glömt den i den skraltiga taxin, där de hade kysst varandra tills de tappade andan, som om all luft hade pumpats ut ur kupén, medan de hela tiden hamnade i backspegeln och den smalaxlade och slätkammade chauffören ideligen blev tvungen att rätta till den, som för att tömma ut dess innehåll. I Anfilogovs lägenhet, där Krylov egentligen inte skulle mata de oansenliga förnicklade fiskarna förrän två dagar senare, möttes de av en skum halvdager i det enda, från golv till tak av tusentals mörka sammanvuxna bokband belamrade rummet; utanför de tätt fördragna och solheta gardinerna kraf-sade en flock duvor otympligt med klorna mot fönsterblecket, och professors smala brits var obäddad.

»För första och sista gången«, viskade »Tanja« hest, och »Ivan« viskade någonting tillbaka i hennes heta och lite beska öra medan han kämpade med den krånglande dragkedjan i hennes klänning.

Medan de klädde av varandra trampade de ovigt runt i de rutiga herrtofflor som de av någon anledning tagit på sig ute i tamburen – ett krumbent par på tu man fot – och när »Tanja« drog klänningen över huvudet fastnade glasögonen i de många lagren tyll och åkte av, efteråt fick de lirka fram dem som en fjärril ur en stor skrynkelig håv. Under sin spelade erfarenhet, som först hade avhållit »Ivan« från att ens försöka närma sig henne, var hon alldeles förskrämd, ingen hade rört henne på mycket länge. Hennes bröstvårtor var stora och mjuka som övermogna

plommon, och över den smala och en aning slappa magen löpte ett ärr som påminde om en kokt nudel. Överallt på hennes fint rynkade, motspänstiga hud stötte »Ivans« läppar på ett slags små svidande fläckar, som om hon hade gnidit in dem med någon apotekssalva, och som om hon på det hela taget inte var vid alldeles god hälsa. När »Ivan« lyckades föra henne till en första svag orgasm hostade »Tanja« till dovt, hennes tinningar blåstes upp och blev våta – och efteråt, när »Ivan« efter hennes korta, *viskande* besök i duschen också gick för att skölja av sig, såg han att det inte fanns ett spår av imma på spegeln efter hennes dusch.

De somnade omedelbart, utan att efteråt minnas hur de fallit i sömn; de fick precis plats tillsammans på professors hängmattelikt nedlegade brits. Senare erkände de för varandra att de inte hade känt något särskilt första gången; uppenbarligen var det medan de sov i varandras armar som den avgörande förändringen hade inträffat. De låg oskuldsfullt och tätt tillsammans, likt två tvillingar i moderlivet, och faktiskt blev de mer och mer lika varandra. Rummet vilade i ett förunderligt klart somrigt halvmörker, som klarat sig undan det olycksaliga elektriska lampljuset när övergången från sol till natt ägt rum. Allt porslin i rummet var tomt, men såg fullt ut: på skrivbordet stod ett trubbigt fruset kristallåbåke, stort som en halvli-tersburk, och såg ut som om det med förstoringsglas läste den tidning som klämts fast under det. Prydnadsfiskarna hade upphört att betrakta akvariets glasvägg som ett fysiskt hinder och simmade fritt omkring i rummet, med sina små munnar nöp de i de kringlängda klädernas inälvor, och deras eget innanmäte syntes som ett litet mörkt nystan som då och då släppte ifrån sig en fet tråd, som blev hängande fritt i luften. Täcket gled av

dem; och på nästan samma gång stannade rummets samtliga klockor, efter att in i det längsta ha bevarat ett sista litet grand av uppdragning. Och medan de sov föll citationstecknen från deras påhittade namn; och halv sex på morgonen, när gatorna djupnade och ett band av solsken spred sig från tak till tak, likt förgyllningen längs kanten av ett glas (och samtidigt som professorn, fortfarande på väg norrut på sitt smutsiga tåg, oväntat satte sig upp på madrassen som glidit snett och begravde sitt kantiga ansikte i händerna), vaknade de båda upp ur sina drömmar som nya människor, och de kände båda att *den här gången* ingalunda skulle vara den sista.

* * *

De började träffas, och det i största hemlighet, eftersom det som hade hänt med dem stred mot all normal logik. Varför just han? Varför just hon? Runtomkring dem fanns det hundratals och tusentals människor som aldrig råkade ut för någonting sådant, ens om de visade upp sig aldrig så djärvt – säsongens klänningar såg ut att klibba fast vid kvinnornas liksom våta kroppar och retade blicken med allsköns hängande behag. Tusentals män och kvinnor var fria att göra vad de ville, deras glada ögon var tillräckligt tomma för att ta in den omgivande verkligheten och göra den till sin. Vad Ivan beträffade var han tvärtom så till den grad uppfylld av sig själv och av allt som utan orsak och utan att fråga om lov pågick i hans inre, att han likt ett till brädden fyllt kärll inte hade plats för den yttre världens bilder.

Sanningen att säga såg Krylov inte särskilt bra ut: hans ögon – alltför vackra för en man, som hans före detta hustru hade brukat säga, avundsjuk på de blåklintsblå irisarna och de fjä-

dertäta ögonfransarnas sagolika böjning – var nu blodsprängda och fulla av brustna små spermieliknande kärll, och hans rödblonda skäggstubbskröp fram på bara några timmar, likt stickor ur ett vedträ, hur Krylov än rakade sig. De fasta kunderna, till lika delar intagande, till åren komna judar som betraktade sig själva som olyckskorpar och seniga skogsdoftande grävare som undrade om han var sjuk, eftersom det var den enda förklaring de kunde hitta, ställda inför en människa som helt överlämnat sig i ödets händer.

Det verkade som om Tanja och Ivan faktiskt hade blivit smittade av en urgammal och av läkarvetenskapen överallt annars utrotad infektion. Dess virus hade inte dött omedelbart i den aggressiva miljön, och nu smittade de varandra om och om igen – med varje kyss, med sin nomadiserande kärlek på hotellrum de hyrde per natt, där det inte fanns plats för någon förtrollning, för några hemligheter, för någonting annat än det som stod uppräknat på inventarielistan på insidan av dörren till klädkåpet. Detta virus överfördes via allt som de så mycket som såg på tillsammans – till och med mycket avlägsna föremål, som ett flygplan som såg ut som en nål med en tråd löst spunnen ull efter sig uppe på himlen, eller en puckelryggig ö som såg ut att röra sig likt en stor sävlig fisk ute bland dammens bländande krusningar. Inga av de vaccinationer livet gett dem hjälpte: ingen av de ensamma kvinnor av en viss typ (en nerv över ögonbrynet, en dramatisk sjal) som Krylov haft så lätt att bli ihop med för ett halvår eller ett par veckor hade gett honom den minsta immunitet. Vad beträffade förhållandet till exhus-trun, som Krylov hade lyckats skilja sig från men aldrig riktigt lämna, så gav det visserligen livet en ton av outhärdligt vemod, men aldrig att det framkallade några vågor av denna ljudlösa

inre musik som Krylov dansade till när han rörde sig genom den kontursvaga världen på väg från hemmet till verkstan.

Men likväl var deras sjukdom i behov av skydd, av en hermetisk kapsel. Det var de lyckliga omständigheterna – mötet på järnvägsstationen och Anfilogovs omedelbara avresa (i hans lägenhet flyttade omedelbart en systerdotter in som låg vid universitetet och kommit tillresande för tentamensperioden, en mycket klipsk flicka med självlysande nagellack och raska höfter, som Krylov med nöd och näppe lyckades undvika) – som gjort det möjligt för dem att med en gång slita sig lös från det verkliga livet, där de båda två innehade de helt vanliga rollerna som helt vanliga människor. De var båda förvissade om att de kom ur samma verklighetsmylla, och att denna inte var särskilt djup; vid första oförsiktiga spadtag skulle de stöta på gemensamma bekanta eller händelser som de båda hade en relation till. Men att leta efter varandra i verkligheten hade de på inga villkor lov till, det skulle betyda *att närma sig från fel håll*. Båda var de på det klara med att den plats där de utbytte ömhet, fukt och levande värme (och så någonting därutöver som inte förmedlades direkt, utan liksom via en satellit som hela tiden hängde ute i rymden ovanför deras huvuden) – att det var en plats som bara hade en enda ingång, och att det var denna som utgjorde den viktigaste hemligheten. Framför sig hade de hela två rika och blomstrande sommarmånader, vilket på något vis återgav Ivan den sedan länge bortglömda lyckan inför sommarlovet – och därefter skulle de, om expeditionen verkligen hade med sig så sensationella stenar tillbaka som de förväntade sig, kunna åka iväg till Rio de Janeiro om de så ville, efter att först ha fört in sina påhittade namn i sina förfalskade pass.

De visste nästan ingenting om varandra och aktade sig noga

för att få reda på något. Alldeles i början försade sig Tanja att hon arbetade som bokhållare på ett litet förlag. Det fann Krylov av någon anledning rörande och originellt, trots att ägaren till stensliperiet där han själv arbetade (som även ägde ett par affärer som sålde *lagliga* juvelsmycken för en spottstyver, och annars var till taket fyllda med starkt desinfektionsmedeldof-tande second hand-kläder) också han hade bokhållare anställda: två inte längre unga kvinnor med pojkkaktig lugg och bred kortklippt nacke. Dessa damer brukade Krylov gräla på för att de, när de skulle fylla på tekokaren under kranen på den enda och gemensamma toaletten, alltid drog ut slangen som försåg maskinerna med vatten och sedan lät den ligga och rinna på golvet, vilket fick slipskivorna att gå varma samtidigt som det runt slangen bildades en liten pöl som svämmade över det innersta hörnet där flera kakelplattor brutits upp. Mer än en gång hade Krylov bett ägaren att omplacera de vårdslösa madamerna till högarna av paltor i någon av affärerna – men den unket hårige lille tjockisen var mån om sin glädjelösa ro, och pekade bara stillatigande på de katakomber med varor som såg ut som cirkuskläder för dresserade apor och upptog minsta förrådsutrymme.

Men numera kom Krylov att tänka på Tanja så fort han såg bokhållarna, och log ett drömskt leende, på det hela taget utan adressat – som svar på vilket de började servera honom fläckiga hembakade piroger från någon okänd restaurang på sin bästa tallrik, prydd av en krona och ett monogram. Med en förskräckande plötslighet såg de båda madamerna med ens bättre ut, deras sänkta blickar inramades av tjocka silverlinjer som fick dem att likna champagnekorkar; den olycksaliga slangen visade sig numera alltid sitta på sin plats på kranen, visserligen

lite hipp som happ och stänkande upp på spegeln, men råsterna tog inte längre skada av att slipmedlet blev torrt.

På detta sätt visade sig varje överflödig uppgift de fick om varandra kunna förändra verkligheten, genom att i alltför hög grad förmänskliga den. Krylov hade inga planer på att genom Tanja börja älska varenda medmänniska. Det enda som faktiskt intresserade Krylov (och det kunde han inte göra något åt) var maken, som hade nämnts för första gången på det röda plastkaféet och som med benäget bistånd från Ivan hade förvandlats till en överdriven och närmast påträngande gestalt. På vissa indirekta men entydiga tecken förstod Krylov att Tanja inte träffade någon annan än honom. Varje gång hon kröp ur sina vida kjolar och lantliga blusar med knutiga venösa spetsar (Ivan hade snart lärt känna alla hennes sommarplagg och visste vilka små spratt deras knäppningar kunde spela) – var hon en smula nedfrusen, som från i förrgår; för att hjälpa henne att komma fram till idag blev han tvungen att bokstavligen väcka hennes långa kropp, att för hand få igång blodomloppet under hennes spända skinn, som täcktes av en så vass gåshud att den påminde om snökorn. Emellertid sade Krylovs livserfarenhet honom att det finns äktenskap också utan fysisk närhet – och att de är desto mer insnärjda i ett komplicerat nät av moraliska förpliktelser, som växer till en närmast oupplöslig symbios.

Med spelad likgiltighet kunde han föra in samtalet på det känsliga ämnet för att försöka bilda sig en åtminstone ungefärlig bild av sin osynlige fiende. Ur Tanjas motvilliga svar (i dessa stunder mörknade alltid hennes blick, och i gengäld började det glänsa ilsket i glasögonen) framträdde en positiv, seriös och fullkomligt livsoduglig gestalt. Om denna människa hade existerat i verkligheten hade han med all säkerhet förvarats

i en låda och gått på ström från ett eluttag. Men Tanja höll styvnackat fast vid den version hon uppgett angående sitt civilstånd, och blev stel som en pinne så fort Krylov försökte beslå henne med lögn. Om det svåra samtalet utspelade sig i sängen (och med den sant sjukes taktlöshet och obetänksamhet framkallade Krylov detta spöke till och med när de var på tu man hand) vände sig Tanja tvärt in mot väggen och hittade omedelbart någonting intressant i de opersonliga tapeternas pappersherbarium, medan Krylov vackert fick nöja sig med att lika oavvänt studera hennes bleka skuldror. När de tillfälligt slöt fred igen bad Krylov om ursäkt och kysste det latinska N:et i hennes handflatas linjer; sedan fångade han hennes kyliga leende med sina läppar som om det varit en stråle dricksvatten. Hans förnuft sade honom att det naturligtvis inte fanns någon make alls; liksom han också förstod att hans Tatjana aldrig, lika lite som någon annan kvinna, skulle gå med på att sänka sin status så och avstå från sin vålnad.

Krylovs envishet fick bara till följd att maken, som hon försvarade med obetänksam halsstarrighet mot hans angrepp, blev mer och mer idealisk. Det han förlorade i mänsklig trovärdighet vann han i positiva egenskaper, varav den mest utmärkande var ett slags patologisk huslighet: Ivan mådde illa av blotta tanken på hur denne oförtröttlige flåbuse, samtidigt som Tanja vilade i hans, Krylovs, famn, som bäst njöt av att dammsuga mattorna eller strimla blancherade rotfrukter till en sallad. Han såg hur Tanja, trots uppriktigheten i sin passion, på något sätt som han inte kunde begripa, genom en eller annan logisk tankemanöver lyckades förbli sin mekaniska docka trogen.

Krylovs bryderi blev desto djupare av att han själv inte var Tanja trogen, men inte visste vad han skulle ta sig till med detta.

Förresten frågade hon honom aldrig själv om något. Det enda som fyllde honom med en smula mod var att maken, om han nu existerade, uppenbarligen inte hörde till de rika. Härom vittnade inte bara Tanjas anspråkslösa garderob (när hennes plagg togs av och hamnade ut och in formligen skrek de ut hur billiga de var, med sina sneda sömmar som förde tankarna till ett kollegieblock där alla sidorna rivits ut), utan också de få smycken hon ägde, som var små och mörka och mest av allt påminde om tistlar med färglösa frön; med fackmannens ofelbara öga kunde Krylov omedelbart identifiera dem som briljantimitationer av glas eller syntetisk kristall. Umgänget med hans förra hustru hade lärt honom att en rik kvinna mycket väl, för maskeradens skull, kan styra ut sig i billiga kinesiska konfektionsplagg, men till och med i allra minsta nötta ring kommer briljanterna att vara äkta.

Han visste att kriget om kvinnan, hur litet avseende hon än fäste vid sin materiella välfärd, är ett ekonomiskt krig. Gentemot en make och sponsor som vant sin hustru vid en uppsättning dyra vanor hade Krylov inga chanser: trehundra dollar i månaden skulle för henne ha varit detsamma som ett glas vatten för en fisk som ligger uppspolad på en strand. Han visste att det också bland de kvinnor som försörjs helt och hållet av sina män finns sådana som är helt osjälviska, att det till och med finns sådana som mitt i all lyxen tyngs av en oklar känsla av förlust, och som tittar ut från sina dyra bilar som förskrämda katter. Men inte heller de kan överleva utanför sin naturliga livsmiljö: med magen full är de på väg att dö av svält, de plågas av törst samtidigt som de har kylan full av mineralvatten och mjölk. Tanja var naturligtvis inte en av dem, hos henne förenades världsdamens intelligens med en frapperande överlevnads-

förmåga. Själva hennes sjuklighet såg mest av allt ut som ett sätt att anpassa sig till den osunda luften och livlösa maten, medan skrapsåren och skråmorna läkte på ett ögonblick, som om de blivit ditmålade, dropparna av blod förvandlades till torr oljefärg och fick en att misstänka att hennes blod inte var på riktigt.

»Hade du kunnat tänka dig att resa iväg någonstans långt bort med mig?« frågade Ivan Tanja en gång när de stod med armarna om varandra invid det låga gjutjärnsstaketet till en osynlig nattlig damm som ibland kluckade till, likt en varmvattenflaska av gummi.

»Jag hade kunnat flyga till månen med dig.«

»Men på månen finns det ingen luft.«

»Är du säker på att det är luft vi andas nu då?«

Ivan drog ett djupt andetag: från botten steg en dyig lukt, alldeles intill dem glittrade svärmar av små vita blomställningar som doftade svagt av vanilj i mörkret, någonstans i närheten grillade man kött, det hördes musik, högljudda samtal.

»Det var bara ett citat från en gammal film«, sade Tatjana försonligt och rös till i sin kattunskänning i den råfuktiga brisen.

Men hon hade ändå satt ord på någonting som de båda var rädda att tala om. Allt som omgav dem var överkligt. De två facettglasen som inhyste Finanscentret lyste matt, ovanför dem glödde månen som en hissknapp som man tryckt på.

»Kan man ens komma längre bort än vi är nu?« sade Tatjana lågt, och Krylov visste inte vad han skulle svara.

* * *

Men i det ekonomiska kriget räknade Krylov med framgång. Den stackars Tanja saknade helt den välståndets mångfaldigt glättade yta som förvandlar människan till en avbildning av sig själv, och som bättre än något annat får hennes vardagliga yttre att närma sig fotografierna i de sliskiga magasin som en gång i veckan förser läsarna med kändisskvaller. Sådana magasin förföljde förresten paret i hotell efter hotell, där de låg kringslängda i rummen likt utslitna fjärilar – och när Ivan råkade dra ut en av de mjuka lådorna i nattduksbordet kunde det hända att han plötsligt råkade på ett foto av sin före detta äkta hälft, där hon avfyrade ett av de bländande magnesiumleenden hon alltid hade i beredskap som svar på kamerablixternas attacker.

Tamara älskade att låta sig fotograferas i det smaragdhalsband som Krylov för inte alls länge sedan hade fått sätta tillbaka alla urfallna stenar i igen, sedan det gått sönder under en av hennes meningslösa fester för att fira absolut ingenting: det hade fallit ner på golvet bland stänk och spill från de dansande, och någon hade satt sin vickande krokodilsko rakt på det överlastade smycket. När han tänkte på hur många gånger han hade fört isär den omsorgsfullt lagda frisyrens lockar, lätt doftande av bränt socker, i nacken på Tamara för att knäppa just detta halsband skar det i hjärtat på honom. Han förstod (i den torftigt upplysta skokartongen till hotellrum, medan den knappt varma duschen lindade en orkeslös tråd av vatten runt hans kropp) att det hemlighetsmakeri varmed han och Tanja avskärmade sig från sin omvärld samtidigt överlät hela den verkliga världen åt Tamara och tryggade hennes position som den viktigaste kvinnan i Krylovs liv. Alla hans andra tillfälliga flickvänner – självsäkra skönheter, alla utrustade med en eller annan egendomlig defekt, i stil med en kraftig, ljusstumpsliknande

navel eller giftigt doftande armhålör – hamnade under hennes kyliga förmyndarskap, och eftersom de inte kunde mäta sig med henne lämnade de Krylov illa kvickt. Ibland kunde han få för sig att Tamara använde honom som ett slags levande bete för att fånga manifestationer av det liv som flydde för denna radikalt föryngrade kvinna, som hade *allt*, men vars enda band till detta »allt« var äganderätten. Det var här någonstans orsaken låg till att Tamara varken skaffat sig katt eller hund eller häst – hon ägde ingenting som *levde*, förmodligen för att hon förstod att hon aldrig skulle kunna äga det på riktigt. Mellan Tamara och verkligheten hade ett tunt lager av tomhet bildats, som klädde henne likt en vacker klänning. Krylov hade blivit det sista slagfältet där Tamara kunde möta sina gelikar – kvinnor som lät henne känna att hon fortfarande existerade.

Tanja var en varelse från Alices Spegelland. Krylov kunde inte ens tänka sig att han skulle kunna ta med henne hem till Tamaras villa utanför staden – där det oavsett tid på dygnet alltid var tänt i några av fönstren, trots att det aldrig fanns några människor bakom dem; samtidigt som man i de oupplysta rummen tvärtom kunde stöta på vem som helst, från en ung poet som sov i fosterställning till en dumaledamot som med en hård blick under sin svullna panna försökte få en konjaksflaska att levitera. I denna värld fanns det per definition inte någon Tanja. Därför hade den värld, vars legitima centrum var Tamara, inte förändrats det minsta av att Tanja dykt upp: den var och förblev samma utmaning för Krylov, samma slående bevis på att det fanns någonting annat här i livet utöver den vardag som majoriteten av befolkningen med hull och hår var uppslukad av. I sin ungdom hade Krylov ursinnigt förkastat den strävsamme knegarens torftiga lycka – lägenhet, sommarställe

och fasta inkomster. Nu hade Tamaras ekonomiska framgång skapat en absurd liten värld, som ställde honom inför en visserligen något klumpigare men i gengäld fullt tillgänglig version av de fångslände bilder han som ung hade fantiserat ihop när han drömde om sitt framstående öde.

Expeditionens resultat var det som en gång för alla skulle lösa den mångåriga tvisten mellan Krylov och Tamara om vem som först skulle klara sig utan den andra. Också efter skilsmässan hade de fortsatt att *komplettera* varandra – något slags helhet bildade de, om också inte i vardagslivet, och levde därmed upp till mångas föreställningar om en harmonisk enhet mellan man och kvinna. Folk i deras omgivning trodde att de skilt sig till följd av skillnaden i social och ekonomisk framgång. Men den stolta Tamara skulle aldrig sjunka så lågt som till att jämföra inkomster. Till skillnad från många kvinnor som slagit sig fram i affärslivet gjorde Tamara inte ens ett försök att installera sin make på någon ledande post – som chefsanalytiker på Avdelningen för studiet av hålet i kringlan, eller som ordförande för Regionalkommittén för skyddet av sällskapsinsekternas rättigheter – poster som väckte ett stilla leende hos allvarligt sinnade människor, men som gjorde innehavaren kvalificerad att bära designerslips. Hon gav sin make full möjlighet att förbli sig själv – det vill säga i samhällets ögon en simpel hantverkare; hon anade att Krylovs karakteristiska *känsla för stenen* gjorde honom till en företrädare för de krafter som i det fördolda var de som styrde och ställde med den ädelstensrika ripheiska mar-ken – det vill säga företrädare för en makt som i viss mening var ännu mer legitim än självaste guvernörens.

Den händelse som för fyra år sedan provocerat fram skilsmässan ville Krylov helst inte tänka på. Någon definitiv bryt-

ning hade den hur som helst inte lett till: deras relation fortsatte, och under deras fåtaliga intima stunder brukade Tamara fånga hans korslösa halskedja mellan läpparna och göra allt för att tiden skulle försvinna. Farväl hade de fortfarande inte tagit av varandra. För Krylov var detta att ta *avsked* av Tamara en nödvändighet: denna inre tilldragelse, som ingen skulle uppfatta och ingen bevittna, framstod som mer avgörande än det minnesvärda besöket hos den lokale domaren, som medan han förhandlade skilsmässan bakom lyckta dörrar gång på gång blandade ihop Krylov med Tamaras livvakt, välfriserad som en parkbuske.

Men Krylov hade inte den frihet som behövdes för att kunna göra upp med det som bara hörde till det förflutna. Med egna pengar på fickan skulle han få både friheten och rätten att fritt förfoga över sig själv. In i det sista förblev Krylov osäker på hur han skulle handla: om han skulle lämna Tamara med någon neutral och mycket dyr avskedspresent, eller om han skulle komma till henne, beväpnad med en bukett av hennes allra rosigaste favoritrosor, tunga som äpplen, och be om hennes hand efter konstens alla regler. Nu hade det i och för sig visat sig att valet redan var gjort – eller rättare, att han inte längre hade något val. Om det inte hade varit för Tamaras existens hade Krylov kunnat betrakta sitt förhållande med Tanja som en förlängning av sitt enda och obrutna liv. Men nu *fanns* Tamara, och livet fick han riva i två olika stora delar, för att avsluta den ena samtidigt som han påbörjade den andra; och det utan att ha en aning om vilken av delarna som skulle visa sig bli den längsta och viktigaste. I den uppenbara ojämlikheten låg en hemlighet, som kanske var av största vikt för Krylovs öde; och därför hade han nu all anledning att noga ge akt på hur hans

förflutna betedde sig. Han visste att hans förflutna inte skulle ge sig utan kamp, utan plötsligt göra sig tyngre med hjälp av minnen, påbättrade av drömmar. Men när han nu samlade sig kände han att han på allvar övervägde att gå in i det där spegel-landet helt och hållet. Kanske skulle allting utveckla sig på bästa tänkbara sätt. Krylov gjorde inte upp någon alltför detaljerad plan, väl medveten om faran i att på förhand sätta upp alltför snäva ramar för framtiden. Men idén att skaffa ett par pass i deras nya namn tedde sig alltmer lockande.

Det hela resulterade i att han genom ett av sina ex, en professionell sierska som bar korpsvarta peruker stora som generalsmössor över sitt ofärgade stubbade hår, kom i kontakt med en person som kunde ordna saken. Det visade sig vara en intagande äldre man med ett mycket slappt och liksom pudrat ansikte och det gråa håret klippt i damfrisyr – en frisyr som, trots att den såg en aning kufisk och rörande ut, lät ana att gubben i sin ungdoms dagar inte varit främmande för avancerad design och förmodligen varit vad man idag skulle kalla för cool. Herrn såg välvilligt på Krylov med sina vattniga och i vattenmelonrött inbäddade ögon, och lät meddela att han kunde erbjuda israeliska, kanadensiska och spanska pass, samt – billigast – ryska. I tygmappen som låg bredvid gubben på parkbänken skymtade färggranna kvadratiska barnböcker; bredvid dem satt en blek pojke med de raraste violfärgade fräknar man kunde tänka sig, helt koncentrerad på en fjärrkontroll, och lekte med radiostyrda leksakssoldater som såg ut som skedar och gafflar som fått liv i det våta gruset. Krylov kom att tänka på Anfilogov, som blev mer och mer aktiv för varje år som gick, och han tänkte att åldringskriminaliteten i detta land fortfarande väntade på sin sociolog. De priser som gubben nämnde tyckte Krylov var

i högsta laget; om å andra sidan de upplysningar som Koljan låtit undslippa sig om hur makalöst tursamma de varit däruppe i norr stämde, då skulle den procent han hade på slipningen av bytet uppgå till en summa, för vilken nästan ingenting skulle vara omöjligt. Denna tanke fyllde honom med nytt mod. Om allt gick vägen skulle pengarna räcka till att inrätta ett liv åt sig där på andra sidan spegeln, där Krylov skulle återfödas som en ny människa – och allt det som pågick mellan honom och denna kvinna som han mött av en slump, allt det som för denna världen var en lögn, skulle där förvandlas till en legitim och fullgod sanning.

* * *

Men strängt taget gick detta framtidshopp stick i stäv med hur Tanja och Ivan ordnade det åt sig i nuet. Varje gång stämde de en och bara en träff, och om den inte blev av skulle de inte ha en chans att hitta varandra igen i denna fyramiljonerstad utan hjälp utifrån – det vill säga från Anfilogov, som Krylov av vidskeplighet helst avstod från att dra in, medan Tanja av en eller annan outgrundlig orsak drog sig undan med en kylig skugga över ansiktet så fort professorn kom på tal. Som Ivan såg saken hade professorn redan sin roll i den allt annat än säkra händelsekedjan – och Gud giv att de fyra häpnadsväckande rubiner som påminde om grova provrör med trögt stenblod, och som Anfilogov hittat förra sommaren vid den okända älven däruppe i norr, nu inte skulle visa sig vara bara en frestelse och plågsam synvilla.

Sommarens outhärdliga och likgiltigt utmätta korthet fick varje morgon Ivan att uppleva gårdagens träff med Tanja som

en förlust. Det enkla faktum att det som var igår aldrig skulle upprepas, utan förbli i det förgångna, uppfattade han med en sorts sjuklig bokstavlighet. I gengäld tedde sig numera varje morgon förunderligt rymlig, som om den skulle kunna rymma en halv värld – vilket den de facto gjorde där den inneslöt miljoner små ting i sin genomskinlighet, från grusgångens blåaktiga småstenar och de två cigarettfimparna som låg och liksom pekade mot varandra till de i sin väldighet miniatyrartade bostadskomplexen och de höga, metalliskt gråblå molnen. Hela morgonen var som en enda inandning, som två väldiga lungor som vidgade sig; allt stod i förbindelse med allting annat, varje träd var försett med en fågeltelefon, och apparaterna ringde och ringde med olika röster, men det var ingen som tog samtalet, och denna avsaknad på abonnent var något som drabbade Krylov särskilt starkt när han befann sig mitt i folkmassan som trängdes nere i tunnelbanan – där kvinnornas lätta kjolar blåstes upp till kyrkklockor i rulltrapporna, och en turkmensk kille av pur hänförelse stämde upp en guttural sång där han stod med sina färgsprakande och smutsiga släktingar på väg ner till de underjordiska tågen.

Så kom det sig att Krylov ständigt gjorde om varje möte till minnen och samlade på sig små scener som i stunder av ensamhet skar i hjärtat på honom. Men det fanns ett ytterst viktigt skäl till att Tanja och Ivan inte gav varandra sina adresser eller utbytte telefonnummer (andra kommunikationsmedel, som till exempel epost, var likaledes förbjudna). Varje gång satte de varandra på prov – eller kanske inte i första hand varandra: de förstod båda två att de inte hade något att sätta emot omständigheterna, och att deras egna bemödanden i själva verket varken gjorde till eller från. Det var ödet de satte på prov. Om

bara Tanja och Ivan hade kunnat hitta någon som helst anledning, i sig själva eller utanför sig själva, till det som hände med dem! Då hade de åtminstone vetat om allt detta skulle kunna försvinna lika plötsligt och ofrivilligt som det hade börjat. Men tills vidare behövde de båda få en daglig sanktion av ödet.

Till att börja med brukade de träffas på en och samma plats: bredvid Operan, som i denna stad av armerad betong var en av få byggnader som var utvändigt klädd i någonting vackert – medaljonger och girlander i stuckatur – men som med sin fyrkantiga konstruktion samtidigt förde tankarna till en släpgravmaskin. Här, kring den runda fontänen, som till följd av arkitektens hugskott påminde om den stora ljuskronan inne på Operan, hade ungdomarna för vana att stämma träff med varandra. Ständigt dök det upp nya par som kysstes en stund i vattenröken innan de gick iväg till sitt – och lite längre bort satt universitetets samlade kår av giftasvuxna flickor och hade det tråkigt på de svängda bänkarna: alla med var sin darrande bok i sitt solbrända knä, och varannan med moderiktiga och liksom rödbetsaftfärgade solglasögon. Men snart hade de tröttnat på den gängse platsen, och om de dessutom alltid sågs på samma plats, och vid samma tid på eftermiddagen, när Ivan och Tanja kunde komma från sitt arbete, skulle det beröva experimentet dess renhet.

Således införskaffade de två likadana stadskartor, båda med samma interiör av Operan med de fyra av små vita ljus upplysta raderna på omslaget, och båda försedda med den senaste informationen om lokaltrafiken och med en tunnelbanekarta som påminde om en komplicerad organisk molekyl. Nu gick det till så här när de stämde träff: Ivan sade namnet på en gata i den alfabetiska förteckningen i slutet – en lista som var häpnads-

väckande lång och till hälften bestod av uttjatade efternamn på mindre berömda revolutionärer, vilket fick det att kännas som om de var på väg för att hälsa på några försupna proletära släktingar – och Tanja kompletterade med ett husnummer som hon valde på måfå; och nästa gång byttes de om. Så gissade de sig fram i staden. Ingen av dem visste på förhand vad det skulle visa sig vara för en byggnad de dragit, som en lott ur en tom-bola. Det irrationella i hela påfundet förstärktes av att kartorna hade blivit förvanskade en gång för alla på den gamla sovjet-tiden: själva proportionerna hos industristaden hade varit så till den grad hemligstämplade att förvanskningarnas följder, likt sviterna av polio, gav sig tillkänna såväl i den avbildade som i den verkliga stadens struktur; de fick gatorna att vrida sig halvt ur led, vilket i sin tur ideligen tvingade lokaltrafikens otymp-liga trådbussar till obefogade girar som fick släpkontakterna att hoppa av ledningarna.

Hemlighetsmakeriet kring deras möten förvärrade situationen, och tvingade verkligen ödet att ta hand om de båda experimenterandena så att de inte gick miste om möjligheten att låsa in sig ett par timmar i någon ömkligt ohållbar tändsticksask. På så vis tog ödet upp kampen med geografin. Miljön gjorde å sin sida vad den kunde för att förse Tanja och Ivan med så svårsmälta alternativ som möjligt, istället för de vanliga hyres-hus som hade varit det mest sannolika av allt. Så visade sig en gång lotten ha fallit på en nybyggd villa som stod mitt på en naken och het jordplätt, inringad av ett fyrkantigt gallerstaket som fick den att påminna om en elefant i en inhägnad på ett zoo; och medan Ivan stod och stampade och förgäves försökte gömma sig bland några nyplanterade popplar, klena som slicheppinnar, hann vakten fatta misstankar i sin kur, och kontrolle-

rade för säkerhets skull hans id-handlingar två gånger. Ett par dagar senare ledde den slumpmässiga adressen Ivan till en mycket lantlig gata – eller rättare sagt till en gatstump som slutade i en enorm byggrop där några skrynkliga häggar släpade löven i leran. Byggnaden ifråga – en smutsrosa barack med två ingångar som såg helt olika ut – höll sig med nöd och näppe kvar på själva branten, där marken redan höll på att rulla ihop sig som en trasig gammal madrass som hänger ut över sängkanten. På andra sidan av det svartfuktiga, dragspelsliknande planket låg en blöt hund och andades med klirrande kedja; ur det murkna fönstret närmast Ivan tittade det då och då ut ett ovänligt kvinnoansikte som såg ut som en ilsken hård knut. Uppenbarligen skapade denne främling nedanför fönstret som vägrade gå sin väg oro hos lokalbefolkningen, för efter ett tag kom det ut en karl med bar överkropp och kriminellt utseende och satte sig på trappen, med blicken ogenerat fäst på Ivan. Hans hängande fettvalkar och sömlösa skalle, täckt av svart ludd med enstaka vita kala fläckar, gjorde Ivan mer illa till mods än metallstången som mannen lekte med i sina labbar till händer.

* * *

Under dessa upptäcktsfärder in på industriområdena var det inte bara möjligt, utan rentav troligt att de skulle råka ut för äventyr. Runtom de jättelika fabrikskomplexen stod sovstäder och förföll, där bostadshusen såg ut som torn som satts ihop på en höft av överblivna betongplattor och spruckna rutor från andra, redan förstörda hus; i träden nedanför dem dinglede mjölkpaket och urtvättade trasor, vad som en gång varit byxor skymtade nu som blålila bläckfläckar mellan gliporna i lövver-